

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม ” มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในประเทศไทย ๒. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม และ ๓. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบและการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) จำนวน ๑๖ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบปริบท (Content Analysis Technique) ผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม ” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ การอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานของไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

พิพิธภัณฑสถานเกิดขึ้นในประเทศไทยมาแล้วกว่า ๑๔๗ ปี จากระยะเริ่มแรกจนถึงปัจจุบันมีพัฒนาการทางการบริหาร การจัดการ และบทบาทหน้าที่เป็นลำดับเรื่อยมา บทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานที่มีต่อสังคมนั้น โดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นได้ถูกปรับเปลี่ยนเสมอมา ที่เป็นไปตามกลไกทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา เป็นต้น ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาไม่สามารถทำหน้าที่ต่อสังคมได้อย่างสมบูรณ์และกลายเป็นพิพิธภัณฑสถานที่ยาลงในที่สุด ดังที่ปรากฏเมื่อครั้งยุคก่อตั้งพิพิธภัณฑสถาน ในอดีตจนถึงปัจจุบันพิพิธภัณฑสถานมีบทบาทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พิพิธภัณฑสถานเป็นสถานที่ที่แสดงถึงความมั่งคั่งร่ำรวยของราชวงศ์ ขุนนาง หรือชนชั้นสูง ในประเทศไทยเอง พิพิธภัณฑสถานเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ ที่พระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑสถาน แต่ก็ยังเป็นเพียงสถานที่ส่วนพระองค์ที่สร้างขึ้นแบบเดียวกับราชสำนัก ขุนนางในยุโรป ไม่ได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม ซึ่งอาจจะเกี่ยวเนื่องกันในเรื่องของการพยายามสร้างบทบาทของพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านให้เป็นแบบที่ท้องถิ่นต้องการ จึงได้มีหน่วยงานต่าง ๆ เกิดขึ้นเพื่อดำเนินภารกิจ ซึ่งมีทั้งหน่วยงานของรัฐ มหาวิทยาลัย โรงเรียน วัด และเอกชน ที่เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องการสร้างบทบาทของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในปัจจุบัน

๕.๑.๒ แนวคิดในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

๑) แนวคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

การจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ วิธี คือ ๑.เกิดจากการมีวัตถุประสงค์เกิดจากการสะสมวัตถุของเอกชน สถาบัน หน่วยงาน วัด สถานศึกษา โดยมีสาเหตุของการสะสมที่แตกต่างกันออกไป ๒.เกิดจากการที่มีอาคารที่มีคุณค่าต้องการอนุรักษ์อาคารที่มีความสำคัญ สวยงาม หรือเก่าแก่ไว้และเพื่อให้อาคารนั้นคุ้มค่าจึงเป็นพิพิธภัณฑสถานขึ้น ๓.เริ่มจาก

ความคิดจะตั้งพิพิธภัณฑ์สถานก่อนอื่นแล้วจึงดำเนินการในขั้นต่อไปนี้เป็นแนวทางที่น่าจะเกิดปัญหาตามมาน้อยที่สุด เพราะเป็นการเริ่มต้นที่มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเป็นเครื่องชี้แนะทางในการดำเนินงาน และมีปัจจัยอื่นมาเป็นที่จำกัดน้อยกว่าการเริ่มจากการมีวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจไม่ได้จำกัดขอบเขตของการสะสม ทำให้มีวัตถุประสงค์หลายหลาก ซึ่งอาจเข้าหรือไม่เข้ากันกับเรื่องราวที่ต้องการจัดแสดงก็ได้

๒) แนวคิดรวบยอดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

แนวคิดรวบยอดของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม อาจแบ่งได้เป็น ๓ แนวคิด คือ

๑.แนวคิดรวบยอดในการอนุรักษ์วัตถุสะสม เพราะพิพิธภัณฑ์เล็งเห็นว่าวัตถุสะสมเป็นของมีคุณค่า จำเป็นต้องรักษาไว้ในสภาพดีให้มากที่สุด ๒.แนวคิดรวบยอดในการศึกษาค้นคว้า เป็นการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เพื่อให้บริการแก่ผู้ต้องการศึกษาโดยใช้วัตถุเป็นสื่อ ๓.แนวคิดรวบยอดเพื่อให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ แนวคิดนี้มักไม่สนใจว่าจะต้องจัดแสดงวัตถุที่มีคุณค่า สวยงามหรือสมบูรณ์ อาจจัดทำวัตถุจัดแสดงชิ้นใหม่ ให้ผู้ชมได้มีโอกาสจับต้องทดลองใช้งาน

๓) การกำหนดขอบเขตของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

การกำหนดขอบเขตของพิพิธภัณฑ์ พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บสะสม และจัดแสดงวัตถุพิพิธภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น กำหนดขอบเขตทางภูมิศาสตร์ว่าพิพิธภัณฑ์จะเก็บสะสมและจัดแสดงของที่ทำขึ้นหรือพบในประเทศไทยเท่านั้น กำหนดขอบเขตทางด้านอายุสมัยว่าพิพิธภัณฑ์จะเก็บสะสมและจัดแสดงเฉพาะวัตถุสมัยสุโขทัยเท่านั้น กำหนดขอบเขตทางหัวเรื่อง ว่าพิพิธภัณฑ์จะเก็บสะสมและจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนาเท่านั้น กำหนดขอบเขตด้านวัสดุ ว่าพิพิธภัณฑ์จะเก็บรวบรวมและจัดแสดงวัตถุที่ทำจากหินหรือที่มีหินเป็นส่วนประกอบเท่านั้น การกำหนดขอบเขตการสะสมและจัดแสดงนี้ จะช่วยให้พิพิธภัณฑ์สามารถดำเนินการได้ตามศักยภาพที่มีอยู่ พิพิธภัณฑ์ที่มีศักยภาพสูง มีพื้นที่อาคารและบริเวณกว้างขวาง

๔) วิธีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ พื้นบ้าน จะต้องมีการกำหนดสิ้นสุดโครงการ ส่วนใหญ่ใช้วันเปิดพิพิธภัณฑ์เป็นวันสิ้นสุดโครงการ แต่มีใช้ว่างานของพิพิธภัณฑ์จะสิ้นสุดลง หากเป็นการเริ่มต้นของงานประจำ คือจะต้องมีผู้มารับช่วงความรับผิดชอบของพิพิธภัณฑ์แทนผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นผู้ดูแลรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์ ดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ด้านต่างๆ บำรุงรักษาอาคารสถานที่และการจัดแสดงให้ใหม่สะอาดอยู่เสมอ รวมทั้งบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์สถาน

๕) ประเภทของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ ได้จำแนกชนิดของพิพิธภัณฑ์ออกเป็นสาขาต่าง ๆ จำนวน ๙ สาขา ดังนี้ ๑.พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ ๒.พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะร่วมสมัย ๓.พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา ๔.พิพิธภัณฑ์สถานทางวิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล ๕.พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา ๖.พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ๗.พิพิธภัณฑ์สถานประจำเมืองหรือท้องถิ่น ๘.พิพิธภัณฑ์สถานแบบพิเศษ ๙. พิพิธภัณฑ์สถานของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา การจัดแบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์ นอกจากการแบ่งตามแนวทางของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติแล้ว ยังมีการจัดแบ่งในลักษณะ

อื่น ๆ อีก ๒ ลักษณะ คือ ๑. แบ่งตามลักษณะการบริหาร ๒. แบ่งตามประเภทของวัตถุที่รวบรวมหรือตามสาระวิชา

๖) บทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์กล่าวได้ว่า เป็นสถาบันของประชาชน เป็นศูนย์กลางชุมชนและบริการชุมชน ซึ่งประกอบด้วยคนทุกประเภท ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินใจ พิพิธภัณฑ์จะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของชุมชน เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบันและอนาคต งานของพิพิธภัณฑ์จึงเป็นสิ่งสำคัญทุกขั้นตอนที่จะละเลยมิได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

๗) แนวคิดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

ในปัจจุบันประเทศไทยเรามีพิพิธภัณฑ์มากมายหลายประเภท พิพิธภัณฑ์นับวันจะมีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น เพราะเป็นหน่วยงานที่อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ที่แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางด้านสังคมวัฒนธรรมโดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำของท้องถิ่นในชุมชนทางด้านวัฒนธรรมแต่เดิม ซึ่งมีหลายวัด เนื่องจากวัดเป็นศูนย์รวมทางด้านสังคมท้องถิ่น จึงมีผู้นำคือ พระภิกษุ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในหลายจังหวัดนั้นเริ่มมาจากพระสงฆ์

๘) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์

หน้าที่ประการสำคัญที่สุดของพิพิธภัณฑ์ คือ การให้ความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบของการดูวัตถุต่าง ๆ แทนการฟังหรือการศึกษาข้อความในเอกสาร เพราะฉะนั้นการจัดนิทรรศการจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่พิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งจะขาดเสียมิได้ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งใดจะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับมาตรฐานของการจัดนิทรรศการ ก็ควรได้รับการนำเสนออย่างเหมาะสมด้วย นิทรรศการมิใช่สื่อประเภทหนังสือเรียน หรือสื่อประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่ในขณะเดียวกันก็ได้เน้นในด้านการให้ความบันเทิงแต่อย่างเดียว แต่เป็นส่วนผสมทั้งสองสิ่งในปริมาณที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ระหว่างการเล่นและการเรียนรู้ด้วยความรู้สึกด้วยความสนใจ และด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

๙) แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหารโครงการ

การวางแผน (Planning) คือกระบวนการของการกำหนดเป้าหมาย (Objectives) และวิธีปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายนั่นเอง การบริหารโครงการ หมายถึงกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๕.๑.๓ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในปัจจุบัน

พระสงฆ์ต้องเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านนั้น เป็นเพราะว่า พระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและดำรงชีวิตอยู่ได้เพราะอาศัยคนในสังคมเป็นผู้อุปถัมภ์บำรุง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในด้านต่างๆ นับว่ามีผลกระทบกับวัดและพระสงฆ์ โดยเฉพาะบทบาทของวัดและพระสงฆ์ที่เคยมีมาในอดีตลดลงไป ในปัจจุบันเราจะเห็นว่า บทบาทของพระสงฆ์ลดน้อยลงไปในหลายด้าน มีประชาชนไม่น้อยที่เข้าใจว่า บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันอยู่ที่เป็นผู้กระทำการพิธีกรรมบ้าง เป็นหมอดูบ้าง ประเด็นนี้ เป็นเรื่องที่สับสนในทางบทบาท บางคนเมื่อไม่เข้าใจบทบาทของพระสงฆ์อย่างแท้จริงก็พลอยเสื่อมศรัทธาในพระสงฆ์ไป บทบาทของวัดและพระสงฆ์ได้ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือปัญหาของสังคมที่ชาวบ้านต้องการให้พระเข้าไปมีส่วนร่วมในการ

แก้ปัญหา เนื่องจากพระสงฆ์เป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือ ดังนั้น ทำให้วัดเป็นศูนย์กลางของวิชาการใหม่ๆ ทางสังคม จริยธรรมและประเพณี ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์เหล่านี้ เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว มี ๒ ประการ คือ บทบาทที่สืบเนื่องมาจากสังคมแบบดั้งเดิม และบทบาทที่พระสงฆ์ได้ปรับตัวให้เป็นไปตามสภาพของสังคมและจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ส่งผลให้พระสงฆ์ต้องปรับตัวเข้ากับสภาพของสังคมจากเดิมที่ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ที่เคยเรียบง่ายก็เปลี่ยนไป พระสงฆ์ต้องปรับตัวเข้ากับสภาพของสังคมมากขึ้น

๕.๑.๔ บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ที่ส่งผลกระทบให้วิถีการดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนตามไปด้วยนั้น ในขณะที่ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่จะนำพิพิธภัณฑ์ไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์จำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพราะในการบริหารจัดการยังจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ กล้าคิด กล้าทำ มีกัลยาณมิตร สามารถตัดสินใจอย่างชาญฉลาด ใช้คุณธรรมเป็นเครื่องชี้นำอาชีพ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ จะต้องมีความรู้ที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องสัมพันธ์กันหลายด้านทั้งคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ ความรู้ทางวิชาการ และความสามารถในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยสำคัญที่จะเสริมสร้างความเป็นนักผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ ที่จะเป็นตัวชี้วัดนำไปสู่ความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เช่น คุณวุฒิด้านการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ในปัจจุบัน การบริหารงานหรือการจัดการพิพิธภัณฑ์ มีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการบริหารงาน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยม หรือบริโภคนิยมที่แสวงหากำไร และ มีการแข่งขัน เพื่อให้เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งในเชิงบริหารงาน และการพัฒนาองค์กร ให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร จึงมีหลักการบริหารสมัยใหม่เข้ามาเป็นกลยุทธ์ หรือหลักการในการบริหารจัดการ และนำหลักการในทางพระพุทธศาสนา มาผสมผสาน ประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารจัดการ เช่น หลักการบริหารเชิงพุทธ ศาสตร์ การบริหารบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ชุมชนของพิพิธภัณฑ์

๕.๑.๕ แนวทางในการพัฒนารูปแบบ และการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านใน

อนาคต

พิพิธภัณฑ์ในจังหวัดนครปฐมส่วนใหญ่มีการจัดการมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่มุ่งเน้น ๓ ประการ คือ ๑) การให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่เยาวชนและประชาชน ๒) การสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมทางศาสนา และ ๓) การให้บริการแก่ผู้เข้าชมและนักท่องเที่ยว

การบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์ในด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น การปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือการทำพิพิธภัณฑ์ให้เยาวชนและประชาชน ทุกอาชีพทุกระดับมีความศรัทธา ดึงดูดใจคนให้เข้ามาใน พิพิธภัณฑ์ หรือเข้ามาใช้ประโยชน์ในพิพิธภัณฑ์ เข้ามาศึกษาหาความรู้ หรือมาทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการริเริ่ม

จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ใน **พิพิธภัณฑ** ตามความเหมาะสมแล้ว จะต้องมีการปรับปรุง **พิพิธภัณฑ**ในด้านอื่นๆ ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ **พิพิธภัณฑ** ชุมชนมีส่วนร่วมกับการ **พิพิธภัณฑ** ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สัมพันธ์ และสอดคล้องกับความเป็นจริงของสภาพชุมชน สนองความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น โดยบุคคลในท้องถิ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง มาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนใน **พิพิธภัณฑ** จังหวัดนครปฐม พบว่าแนวทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ใน ๒ บทบาท คือ ๑) ควรเป็นผู้ให้บริการที่ดี ให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านสื่อการสอน ด้านปัจจัย และการบำรุงรักษาแหล่งการเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพดี ๒) ควรเป็นผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ และเป็นผู้ร่วมติดตามประเมินผลของการให้บริการของ **พิพิธภัณฑ**

ด้านการสร้างภาคีเครือข่าย **พิพิธภัณฑ** กับแหล่งเรียนรู้ พบว่า แนวทางด้านการสร้างภาคีเครือข่ายกับแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้ ๑) ควรเป็นทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม ๒) ควรให้ภาครัฐ และเอกชนส่งเสริมด้านงบประมาณ จัดสรรบุคลากร และการบริหารจัดการ ๓) ควรเป็นทุกคนในสังคมที่ร่วมกันหาแหล่งเงินทุน และขยายภาคีปัญหาและความต้องการ

ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่าหน่วยงานที่ควรเข้ามามีบทบาท เป็น ๓ ภาคส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังนี้ ๑) ภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับด้านงบประมาณในการพัฒนาระบบการจัดการโดยการจัดสรรเงินทุน และบุคลากรให้กับแหล่งการเรียนรู้ของ **พิพิธภัณฑ** ซึ่งภาครัฐควรมีการวางนโยบาย เพื่อการสนับสนุน และส่งเสริมการกำหนดเนื้อหา และการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ๒) ภาคเอกชน ควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ บุคลากร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๓) ภาคประชาชน ควรให้การสนับสนุนในฐานะที่เป็นทั้งเจ้าของแหล่งการเรียนรู้ และผู้ส่งบุตรหลานมาเรียนรู้ใน **พิพิธภัณฑ**

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง “ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์พิพิธภัณฑพื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม)” ผู้วิจัยพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑ . วัดและชุมชนควรจะร่วมมือกันที่เป็นรูปธรรมกว่าที่เป็นอยู่ในเรื่อง

๑.๑ การเก็บรักษาที่ถูกต้องวิธี โดยการแยกหมวดหมู่ให้ชัดเจน

๑.๒ ระดมเงินทุนเพื่อจัดหาสถานที่หรือตู้นิรภัยเพื่อเก็บสิ่งของโบราณ หรือ สิ่งมีค่าของชุมชนให้ปลอดภัย

๑.๓ การเชื่อมโยง ผู้รู้เฉพาะด้านในท้องถิ่นกับวัดเพื่อช่วยกันจัดทำเอกสาร การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์อย่างฉลาดกับสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กับชุมชนและสังคม

๑.๔ เผยแพร่สิ่งที่มีค่าและมีประโยชน์ต่อสังคม โดยรวมเพื่อจัดให้เกิดความรักและหวงแหนมรดกของชุมชนให้เป็นชาติ เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันให้ได้

๒. วัดกับส่วนราชการน่าจะทำหน้าที่ร่วมกัน ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยส่วนราชการหรือองค์กรเอกชนทำหน้าที่ในเรื่องเงินทุนและความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง สารประโยชน์ของวัตถุสิ่งของที่มีอยู่ว่ามีคุณค่าอย่างไร นำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง ส่วนวัดกับพระสงฆ์มีหน้าที่ดูแล บริการและถ่ายทอดสาระประโยชน์แก่ชุมชน

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑ . ควร มีการ ศึกษา ถึงความพึงพอใจของประชาชนและท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม

๒) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบถึงการ บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐมตั้งแต่อดีตและปัจจุบัน

๓) ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานของทางราชการต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในจังหวัดนครปฐม